

מסוק נ"ט

קולונל פ. אי. קולינס

שלו. ברשימה זו משמש לכן המונח „מסוק נגד-טנקים“ (מנ"ט) לתיאורו של מסוק רב-תכליתי שיכולתו נגד-טנקים באה לו מן הציוד המיוחד המותקן בו. ציוד זה כולל כוונת מגדילה ומיוצבת שבה משתמש התותחן המוטס (מנחה הטיל וטייס-המשנה) לשם זיהוי המטרה והנחיית הטיל אליה; מערכת כנפונים משני עברי המסוק שבהם תלויים הטילים; וכן ציוד בקרה ושליטה המותקן סביב למושביו של התותחן-המוטס.

התפישה הטקטית שביסוד הפעלתם של מנ"טים ניתנת לתיאור באמצעות פירמידה פשוטה בת תשע אבנים. ארבע האבנים המהוות את נדבך-הבסיס מייצגות עקרונות-יסוד שבהיעדר אחד מהם יתערער המבנה כולו. בנדבך האמצעי — שלוש אבנים המייצגות את תכונותיו של הציוד ההכרחי והתומכות בנדבך העליון בן שתי האבנים — שם שוכנים העיניים, המוח והלב של המערכת כולה.

האבן הראשונה בבסיס הפירמידה מייצגת את „עקרון הקטילה המובטחת“. כאשר בוחרים את החימוש המתאים, יש לזכור את הנתונים הבאים: תותחים בעלי מהירות-לוע גבוהה וזקוקים למשטח-ירי כבד ויציב, אם רוצים להשיג מידה סבירה של דיוק-קליעה. טילים לא-מונחים יש לשגר ממטוס המתקדם במהירות גבוהה בקו-ישר לקראת המטרה, וגם אז יש ספק בדיוק-הקליעה במטרות-נקודה. דיוקו של הטיל-המונחה אינו תלוי כלל בתנועתו של משטח-השיגור. ואם לתותחן יש כוונת מגדילה ומיוצבת, ניתן להנחות את הטיל לפגיעה בכל חלק של המטרה, אפילו בטווחים העולים על 3,000 מטרים.

האם יכול המסוק הנגד-טנקי להיות אמצעי-הנגד של ברית-נאט"ו לעדיפות המספרית העצומה של ברית-וארשה בטנקים? שאלה זו כבר זכתה לתשומת-לב רבה. למרות שדובר בכך ונכתב על כך כה הרבה, עדיין שוררת בורות ואי בהירות ניכרת גם בקרב אלה המתיימרים להיות „מקצוענים צבאיים“.

„מסוקי תקיפה“ ו„ספינות-תותחים אוויריות“ — מונחים חסרי הגדרה מדויקת מעין אלה, משמשים לתיאורו של כל מסוק הנושא חימוש כלשהו; השימוש במונחים אלה מוצדק, רק כאשר הוא בא לתאר מסוקים שנועדו לשאת מכלול מגוון של כלי-נשק, דוגמת טובות לטיפוסי מסוקים כאלה הם ה„קובריה“, ה„צ'איינו“, ה„גן השחור“, שרובם תוכננו למלחמה מעין זו שהתנהלה בוואיט-נאם ואשר להם היכולת לשאת חימוש מגוון ורב, החל מנשק-קל רב-קני, מטולי-רימונים, מקלעי 30 מ"מ ועד לטילים חסרי-הנחיה וטילים-מונחים נ"ט. אולם, מסוקים אלה כולם הינם כלי-טיס גדולים, ואפילו הקטנים שבהם נראים כמו „כריש שנתקע במים רדודים“ כאשר הם מגסים לפעול ב„גובה פני הקרקע“ — הגובה היחיד שבו יכול המסוק נגד-טנקים לפעול אם ברצונו לשרוד.

בשביל משימות נ"ט בלבד, אין כל צורך לתכנן מסוק מיוחד. מסוקים רב-תכליתיים טובים ומהימנים, כמו ה„סקאוט“ וה„לינקס“ המצטיינים בזריותם ובגמישותם, מתאימים במיוחד למשימות נגד-טנקים — וזאת משום שאת הטיל-המונחה הנ"ט ניתן להנחות לאורך כל הדרך עד למטרתו בדייק-נות שאינה תלויה כלל בתכונותיו של משטח-השיגור המעופף

האבן השניה בנדבך-היסוד מייצגת את „עקרון הניידות הטקטית“. „לוליינות טקטית“ היא ביטוי הולם יותר, שכן כושר-התנועה התלת-ממדי של המסוק, הוא המגן עליו מפני פגיעה. מיד לאחר שהמנ"ט שיגר את טיליו מעמדה אחת, הוא חייב להסתלק משם במהירות, לחדש את חימושו ולחזור לתקוף מעמדה אחרת. לעולם אסור לו לנסות להתמודד עם התנגדות כלשהי. יש מי שסובר שתורת-לחימה כזו לוקה בחוסר תקיפות ותוקפנות, וכי מן הראוי שבמנ"ט יותקן גם מקלע אחד כדי שיהיה לו כושר-תגובה מיידי, במקרה שיופתע על-ידי אש נק"ל, או כדי שיוכל, לפחות, להנחית מטח-אש תוך כדי נסיגה. זוהי איוולת שבאה תמיד על עונשה, ובעונש עוד ידובר אחר-כך.

האבן השלישית בנדבך-הבסיס היא „עקרון הטקטיקה הנכונה“. כל נשק, סופו מובטח לו אם הפעלתו הטקטית אינה נכונה. ההסטוריה הצבאית משופעת בדוגמאות של שימוש מוטעה בחיל-רגלים במלחמת-העולם הראשונה, ושל שימוש לא נכון בכוחות משוריינים לאחר-מכן, תוך כדי חשיפתם לנשק נגד-טנקים שהוצב בעמדות מוכנות-כהלכה. המסוק נגד-טנקים אינו אלא, ביסודו של דבר, נשק-הגנתי המתאים להפליא לטקטיקה של מארבים. המנ"ט מסוגל לקטול טנקים בתנועה, בעודו מרחף בעמדות-ירי שבהן קשה להבחין בו, אפילו במשקפת מטווח של 1,500 מטרים; לעמדות אלה יכול המנ"ט „להתגנב“ תוך כדי ניצול כושר-השדאות של הטייס, ומתן הוא יכול לחמוק במהירות, מיד לאחר שעשה את מלאכתו.

בתחילה היתה התפישה שלנו אחרת. בניסויים הראשונים של „מסוק נגד טנק“ שלטה המחשבה שעל המסוק להיות בתנועה מתמדת, כדי שלא יהווה מטרה נוחה לחימוש העיקרי של הטנק. אולם מחקר נוסף והתפתחות טקטית הוכיחו כי אש מן הטנק עצמו היא הקטנה שבדאגותיו של המנ"ט וכי ההצלחה הגדולה ביותר מובטחת למנ"ט אם יפתח באש בטרם יתגלה, זאת תוך כדי ריחוף בעמדות-ירי קבועה הנמצאת מאחורי קו-ההגנה הקדומני ביותר של כוחותינו. משמעותו של עיקרון שלישי זה — „עקרון הטקטיקה הנכונה“ — הוא כי המנ"ט הוא קוטל-טנקים ולא צייד-טנקים.

האבן הרביעית היא „עקרון התגובה המהירה“. דבר זה מושג תוך ניצול גמישותו וזריזותו של המסוק, על-ידי תקשורת מעולה ובאמצעות מערכת טובה של בקרה ופיקוד. לצורך זה חייב המנ"ט להיות מרכיב אורגני של כוחות הקרקע ופעולתו צריכה להיות בפיקודו הישיר של מפקד הקרקע הקדומני האחראי לגזרת-הלחימה אשר אליה שוגר המנ"ט. עקרונות-היסוד הם, איפוא אלה: קטילה, זריזות, תגובה, והפעלה טקטית נכונה.

סיכומי של המסוק

לספקנים יש טענה היורדת לשורשה של תפישת המנ"ט, לנקודה נמוכה עוד יותר מאשר עקרונות-היסוד שהגדרנו: לטענתם, הפירמידה כולה בנויה על חול, והם לא יחזרו בהם אלא כשיווכחו שכלי-טייס עדין ושביר זה מסוגל בכלל לשרוד בסביבה העוינת של שדה-הקרב החדיש. לכן הבה נעשה הפסקה כדי לטפל בערעור זה. סיכומי העיקריים של המנ"ט

הם מפגזי-הארטילריה, בעודו נייה על הקרקע (שם הוא שוהה רוב הזמן), ממטוסי קרב-הפצצה בעודו על הקרקע או באויר, ומאש ישירה מנשק קטן-קוטר שעלולה לפגוע בו אם יכנס במקרה לטווח-הירי של כוחות-סיוור של האויב.

נדון תחילה בסיכון האוירי. ההסטוריה מוכיחה כי התצפיות הארטיילריות המוטסות של מלחמת-העולם השניה שהשתמשו במטוסי „אוסטר“ זעירים, שרדו גם כנגד ה„מסרשמיטים“ הגרמניים, זאת גם בגזרות לחימה לוחטות ביותר, כמו ראש-הגשר של אנציו. מטוסי-הקרב הגרמניים לא יכלו ל„אוסטר“ הבריטי, בעיקר בשל מידותיו הזעזעוריות, כושר-התמרון העדיף שלו ויכולתו לטוס בביטחון בגבהים נמוכים ביותר. יתר על כן, לרוב היה טס מעל שטחים מוחזקים בידי כוחותינו, שהאש נגד-מטוסים הקלה שלהם עשתה רבות להטרדתם ולהשמדתם של מטוסי-האויב הרודפים.

מאז אותם ימים, גדל בהרבה הפער בכושר-תמרון בגובה נמוך. מטוסי קרב-הפצצה הסילוניים של ימינו נזקקים לרדיוס-פניה גדול בהרבה ממטוסי-הבוכנה שקדמו להם, ואילו המסוק נגד-טנקים מצטיין בכושר-תמרון לולייני העולה לאין-שעור על זה של ה„אוסטר“ מימי מלחמת-העולם השניה. יתר-על-כן, מסוק מנמיך-טוס אינו נצפה בנקל ממטוסי-קרב החולף מעליו. בניגוד לטנק, הוא אינו משאיר מאחוריו שובל מסגיר של אבק ביום יבש, או עקבות-זחל בוגדניים ביום גשם. נתיבי-הגישיה של המנ"ט אינם סרטי בטון או זפת המסומנים במפות; המנ"ט אינו מוגבל לאזורים בעלי עדיפות טובה ואי אפשר „לתעל“ את תנועתו על-ידי מכשולי-קרקע מסוגים שונים.

אשר לסיכון של פגזי-ארטילריה: התשובה לכך היא בהרחקת אתרי-הנחיתה של המנ"טים לעורף אזורי הבריגדה והדיביזיה. לאחר שנבקט אמצעי-זהירות זה, חייב המסוק לסמוך על מזלו הטוב, בדיוק כמו כל אותו ציוד צבאי בלתי-משוריין הנמצא באזור-הלחימה. למנ"ט יש, לפחות, „רגליים“ מהירות הרבה יותר, כדי להסתלק מאזור פגוע-אש למקום נקי יותר ובריא יותר.

אשר לסיכון של אש נשק-קל: קיימת אסכולה הגורסת חימושם של מסוקים במקלעים, לשם תגובה ישירה, זאת על סמך ההנחה כי „אילו יכלו ברווזים להשיב אש, היו פחות ברווזים הרוגים“. אולם, יש לזכור כי המסוק מנהל מלחמה בלתי פוסקת נגד כוח-הכובד. הוא חייב לשלם בכושר-תמרון תמורת מטען, ובמטען-מועיל תמורת דלק ושריון. התבונה מחייבת, לכן, להטיל עליו לסחוב עימו רק את הדברים הנחוצים לו באופן חיוני. אין למנ"ט כושר-נשיאה עודף בשביל ציוד, אשר „בנסיבות מסוימות כדאי שיהיה לו“. יתר-על-כן, טייס המסוק נמצא בעמדה נחותה ביותר כדי להגן על עצמו באש-ישירה, בשל הסיבה הפשוטה שבטווחים של נשק-קל, „סוסו“ הזריז הוא המטרה הגלויה ביותר לעין. הוא חושף ללא הרף את מקומו, לא רק על-ידי חופת-הפרספקס המבהיקה ועל-ידי גנדודי הרוטור הסובב, אלא גם על-ידי רעש המנוע מקורר-האויר שלו. מה שגרוע עוד יותר, הטייס — השוכן בלב כל הרעש הזה, כשראשו נתון בתוך קסדת-תעופה, אוניו מבודדות היטב כנגד כל הרעשים החיצוניים שעליהם סומך איש החי"ר כדי לקבל מושג ראשוני מאיזה צד פתחו עליו באש נשק-קל. על אף לקחים מסוימים שניתן אולי להפיק מן הלחימה בויאט-נאם ומפעולותיו של הצבא הבריטי באירלנד-הצפונית, אני

• ראה הערה בתרשים בעמוד הבא.

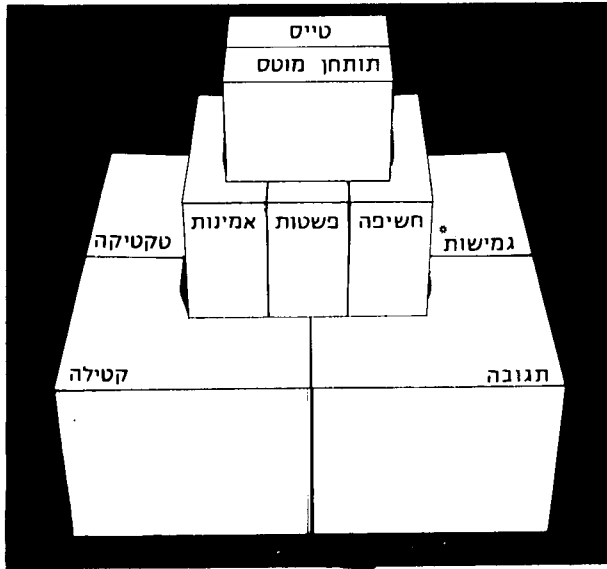
חושש מאוד כי המסוק עלול להתגלות כפגיע לאש נק"ל הרבה יותר מכפי שסוברים כיום. הגנתו מפני סיכון זה חייבת לבוא באמצעות „רגליים זרזיות” וטקטיקה נבונה.

שלושה עיקרים

נשוב כעת לתפישה הטקטית: בנדבך המרכזי של הפירמידה שלנו מייצגות שלוש אבנים, שלוש תכונות הכרחיות של כלי-נשק. הראשונה היא „אמינות”. במסוקים של ימינו ניתן לתאר את אמינותם — בת 70 אחוזים, זאת אומרת: מכל עשרה מסוקים שביחידה, שבעה יהיו כשירים בכל עת לפעולה. בתקופת לחימה ניתן יהיה „להגמיש” שיעור זה במידת-מה, שכן ההתייחסות לכללי-בטיחות ודאי תהיה רפויה במקצת. לעומת זאת, ניתן לצפות לתקלות לא מעטות כתוצאה מאש-אויב. אם נצייד את המסוק במערכת-נשק מורכבת יחסית, בעלת שיעור אמינות דומה של 70 אחוזים, הרי שדרגת האמינות של המערכת בשלמותה, תהיה מכפלת שני השיעורים, דהיינו $70\% \times 70\% = 49\%$ — וזו, מגקודת-ראות צבאית, דרגת אמינות נמוכה מכדי שאפשר יהיה להשלים עמה. מובן שאל לנו לשאוף לדרגת אמינות של 100 אחוזים, אך כל מערכת שאמינותה פחותה מ-60 אחוזים פסולה מראש לשימוש כנשק קרבי תקני.

האבן האמצעית בנדבך המרכזי מייצגת את „עקרון הפשטות”. טיל הנ"ט SS-11 נזקק להנחיה ידנית מרגע שיגורו ועד רגע פגיעתו. אמנות הנחיית הטיל, יחד עם הידע הטכני הדרוש לשם חימושו לפני השיגור והכושר לתפעל בו-זמנית את הכוונת — כל אלה מצריכים שימוש מושכל בשתי הידיים ודרגה גבוהה של מיומנות, המחייבת תרגול סדיר עם מתקני-דמה וירי חי של לפחות שלושה טילים בכל שנה, כדי לקיים את כשירותו של התותחן-המוטס. הדבר מחייב, כמו-כן, תיאום קפדני עם טייס המסוק, אשר משימתו לרחף בנקודה אחת בגובה ראשי-האילנות אינה קלה כלל וכלל. צוות זה של טייס ותותחן צריך לבצע ביחד את המשימה המורכבת ביותר שניתן כיום לבצע בשפתו הקדומנית של שדה-הקרב. הם מצטיינים ללא ספק במוראל גבוה ובהחלטה נחושה להצי-ליח, אך עם כל זאת ניתן לצפות לכשלונות לא מעטים שייגרמו כתוצאה ממצאיאות שדה-הקרב. לפיכך, יש להשתדל לפשט ככל האפשר את המשימה המוטלת על שנים אלה. פיתוחם של אמצעי בקרה חצי-אוטומטיים לטילים-מונחים בקור-ראיה, כמו טילי „טאו” ו„הוט”, הקל במידה ניכרת מהמעמסה המו-טלת על התותחן האווירי; פיתוח זה הביא ליתרון נוסף וחשוב מאוד מבחינת המחיר הכספי של המלחמה, שכן הוא שיחרר את הצוות מן ההכרח לתרגל ירי-חי, גורם שמייקר במידה רבה את מחירה של כל מערכת-נשק. פיתוח זה הפך כבר למושגת את שיטת ההנחיה הידנית של טילים-מונחים בקור-ראיה.

האבן האחרונה בנדבך-המרכזי מייצגת את „עקרון החשיפה העצמית”. אחת המסקנות מן הניסויים המוקדמים במנ"טים הייתה כי תוך פרק-זמן ידוע לאחר המראתו, יש למנ"ט סיכוי טוב למצוא את מטרתו ולקטול אותה; לאחר פרק-זמן קצר זה, פוחתים סיכויי הצלחתו של המנ"ט והסכנה לבטחונו גדלה והולכת במהירות. למן הרגע בו שוגר הטיל מן המסוק, חייב הטייס לקיים קור-ראיה ישיר ובלתי-מופרע בינו לבין המטרה.

• בגוף המאמר מנוסח המונח כלוליינות. — המ ע"ר.

לכן, חשוב באופן חיוני להקטין ככל האפשר את זמן התעופה של הטיל, שכן הסיכון של גילוי מהאוויר, טיווח-נשק ופעולת-נגד קטלנית, גדל בריבוע ככל שנמשך זמן החשיפה-העצמית של המסוק. קצב-האש של המנ"ט מושפע גם הוא מזמן התעופה של הטיל, וכיום אפילו עם הטילים המהירים ביותר — קצב-אש של 3 טילים בדקה צריך להיחשב כשאפתני מדי; מיותר לציין כי עבור תותחני-הטנקים, קצב-ירי כזה הוא משחק ילדים. ככל שיתקדם פיתוחו של נשק נגד-מסוקים, כן תגדל חשיבותה וחיוניותה של בעיית החשיפה-העצמית של המנ"ט.

תארנו, אם-כן, את שלושת העיקרים השולטים בהגדרת תכו-נותיהם של הציוד והנשק: אמינות, פשטות וצמצום החשיפה-העצמית. צירופם של כל אלה יוצר את היעילות הקרבית ומביא את התפישה הטקטית שלנו לשלב העליון שלה.

כוח-אדם

הנדבך-העליון בפירמידה מורכב משתי אבנים, המייצגות את הטייס ואת התותחן-המוטס. תכליתיותה האמיתית של מערכת-הנשק תלויה, בסופו של דבר, במיומנותם הטכנית של אלה ובנחישות-החלטתם להצליח במשימתם. הם זקוקים למלוא הביטחון-העצמי המתפתח כתוצאה מאימוני-צוות ממושכים. הם נושאים את העינים ואת המוח אשר מבלעדיהם לא יהיו התגובות, והעזו וההחלטה-הנחושה כדי להפיק ממערכת-הנשק את כל מה שהיא יכולה לתת. אכן, קיימות עוד הרבה חוליות-אנוש אחרות בשרשרת, והחשובה מכולן היא זו של אנשי צוות-הקרקע. בידיהם מופקדים המסוק, החימוש והציוד האופטי-אלקטרוני. אנו נוטים כיום לקבל את פעילותם של אלה כנתון המובן-מאליו — ויתכן שזו הגדולה במחמאות שאפשר להעניק להם.

אפשרויות

אי אפשר לערוב לתכליתיותו של המנ"ט, עד שלא יועמד במבחן של מלחמה ממשית, מן הסוג שבשבילה תוכנן. עם

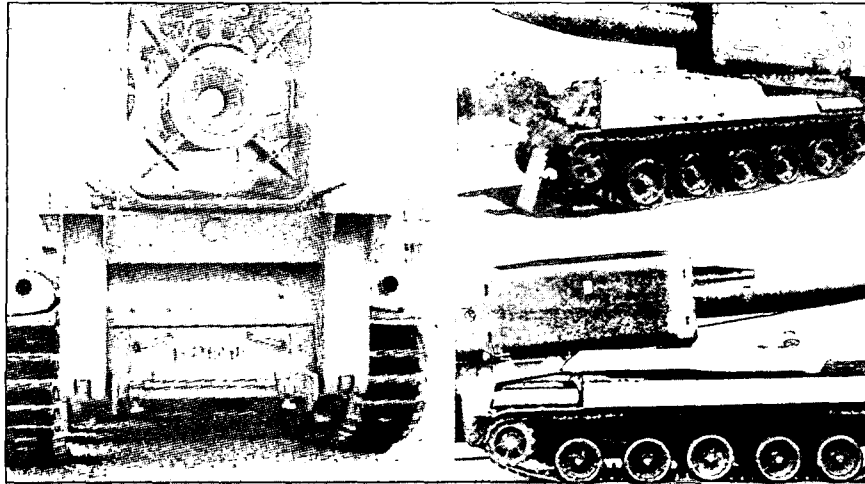
שוב תרומתו של המנ"ט, לא רק בהנחת מהלומות נשקור הוא, אלא גם בקלות ובמהירות שבהם הוא יכול להעביר חלק מנשק הנ"ט הקרקעי אל המקומות הנכונים. המהירות והקלות היחסית שבהן יכול המנ"ט להתרכז אל כל נקודה שהיא בשדה-קרב ולשוב ולהתפור ממנה, הן תכונות בעלות משמעות טקטית חשובה ביותר.

מסוקים עדיין יקרים, יחסית, בתור אמצעי תחבורה ותובלה, אבל למרבית הנסיעות בטווחים של 150—300 ק"מ באירופה המערבית, יכול השימוש במסוקים לקצץ פי שלושה את הזמן הדרוש לשם נסיעה מנקודה אל נקודה ברכב גלגלי. לעתים מהוים המסוקים את אמצעי-התחבורה האפשרי היחיד כדי להגיע לנקודות, "חסרות-גישה". במקרים כאלה החיסכון גדול והמחיר הגבוה של שימוש במסוק מתקבל בהבנה. עד כמה שמדובר בהוצאות צבאיות, הרי הכסף המוצא על מסוקים צבאיים זוכה לתמורה יוצאת מן הכלל. אפילו אם המנ"ט לא יופעל לעולם בקרב נגד טנקי-אויב, הרי מערכת זו, בניגוד לכמעט כל מערכת צבאית אחרת, מהווה בעינות רגיעה גורם חשוב ביותר בתור מסוק רב-תכליתי לכל שימוש שהוא. מערכת מעין זו לא ניתן למצוא בנקל בימי שלום, ולא ניתן למצוא בכלל בזמן מלחמה, אלא אם-כן המערך הארגוני של כוח-אדם מאומן, ציוד ופיקוד מוכן מראש.

(המשך בעמ' 48)

זאת, נעלה מכל ספק העובדה שהמנ"ט מסוגל לצאת מבסיסו לאחר אתראה מוקדמת קצרה ביותר ולהתקדם במהירות של 200 קמ"ש בכל כיוון, מבלי לסבול מבעיות התנועה של העולם המודרני. המנ"ט אינו זקוק לאמצעי-עזר כלשהם כדי לעבור מכשוליים ואף אינו צריך, "מובילים" כדי להאריך את חיי הזחלילים והמנוע שלו. המנ"ט נושא נשק נ"ט שיעילותו וקט-לניתו כבר הוכחו. אם, כפי שהומחש באירועים צבאיים שונים מאז הפלישה הרוסית לצי'כוסלובקיה, המלחמה הבאה תפתח ללא כל אתראה אסטרטגית, הרי שהתרומה המדינית והצבאית של המנ"ט לעוצמת הכוחות-המוזונים תהיה חשובה לאין-שעור.

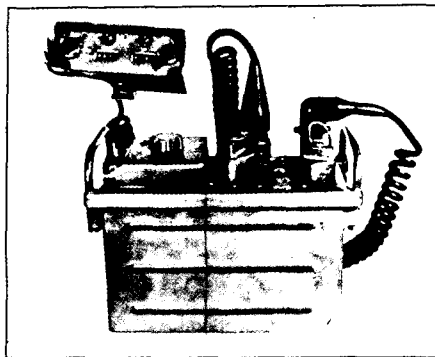
בתפקידו כמשחית-טנקים, יעבור עוד זמן רב עד שהמסוק נגד-טנקים יוכל לזקוף לזכותו פגיעות במספר רב כמו טנק "ציפטיין" ממוקם היטב; ככלות-הכל, ל"ציפטיין" קצב-אש גדול פי שנים ומלאי פגזים גדול פי עשרה מאשר למנ"ט. אולם מלחמת יום הכיפורים אישרה את הדעה כי טילים-מונחים נגד-טנקים המופעלים ידנית בידי אנשי-חי"ר, יכולים להיות תכליתיים ביותר נגד טנקים הנמצאים בתנועה. כל מה שדרוש הוא להבטיח כי אנשי-חי"ר מפעילי-הנשק יתמקמו במקומות הנכונים. אם אינם במקומות הנכונים, הם חסרי ערך; ואם מספרם של אנשי החי"ר קטן, הרי קשה מאוד להבטיח כי נשק הנ"ט שלהם יגיע למקומות הנכונים. במצב כזה מתבלטת

נמצא מנוף הטענה עצמי מסתובב ;
 הטיל מותקן במיכל מלבני,
 פתוח מלפנים ; לירי הטיל מטים
 את המיכל לאחור.

נתוני רכב-המשגר

מהירות — 65 קמ"ש
 חימוש — טיל „פלוטון" אחד
 גובה — 8.50 מ'
 משקל — כ-36 טון
 הספק — 700 כ"ס
 צוות — 3+1 איש
 אורך — 6.80 מ'
 רוחב — 3.10 מ'

8 ספרות. הניסויים הראו כי
 דרושות אך 40 שעות לאימון
 המפעילים. המכשיר מופעל
 באמצעות 8 כרטיסי תכנית, עליהם
 מודפסים מעגלים אלקטרוניים.
 אחזקת המכשיר פשוטה ומהירה
 ומתבצעת על-ידי החלפת
 הכרטיסים הפגומים בחדשים.

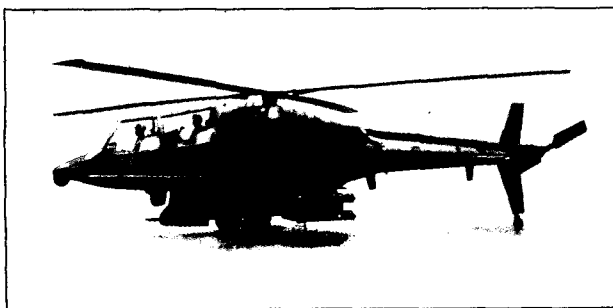
מכשיר ניווט לחי"ר

הצבא האמריקני החל להצטייד
 השנה במכשיר ניווט קרקעי לחייל
 הרגלי. המכשיר AN/PSN7 שוקל 5
 ק"ג וניתן לשאתו על הגב. יעודו,
 לציין לחייל את מיקומו המדויק,
 תוך כדי הליכה באופן רצוף, על-
 ידי צג המראה קואורדינטות בנות

(המשך מעמ' 33)

העתיד

נפנה עתה בקצרה לסיכויי הפיתוח בעתיד ; ככלות הכול, עלינו
 להזהר שלא להסתכן בהוצאות גבוהות מדי העלויות „להוציא
 אותנו מן השוק" לגמרי. נהיה ברי-מזל אם מסוק מטיפוס
 „לינקס" יעלה פחות מחצי מיליון לירות שטרלינג בגירסתו
 כמסוק נגד-טנקים — ומזל רב עוד יותר דרוש לנו כדי שטיל-
 מונחה נ"ט בעל הנחיה חצי אוטומטית לטווח של ארבעה
 ק"מ, יעלה פחות מ-2,000 לירות שטרלינג. כיום כבר מדברים
 על מערכת היזון-מטרות אוטומטית לגמרי, משהו בנוסח
 „לירות ולשכוח", פיתוח שיאפשר למנ"ט להפחית במידה רבה
 את זמן החשיפה-העצמית שלו. בהקשר זה סבור אני כי בכך
 הגענו לנקודה שבה פיתוח טכנולוגי נוסף הכרוך בהוצאות
 מוגדלות בהרבה ובפיגורים גדולים בייצור, יגרום רק להקטנת
 מספרם של כלי-הנשק העומדים בפועל לרשות הכוחות הלוי-
 חמים בשדה-הקרב. אפילו אם יתגשמו חזונותיו מרחיקי-הלכת
 ביותר של הנלהב בחסידי המנ"ט, אין זה סביר לצפות שמספר
 קטן של מנ"טים חמושים בטילים נגד-טנקים בעלי הנחיה-
 אוטומטית מושלמת, יוכלו לתקן את חוסר האיזון המשוער
 בין כוחות השריון של „ברית וארשה" לכוחות השריון של
 ברית-נאט"ו.

אין בעולם נשק יחיד היכול לתת מענה לכל הבעיות הטקטיות
 המורכבות של שדה-הקרב. מה שניסיתי לעשות במאמר זה הוא
 להסביר את התרומה החשובה — במושגים של ניידות וחסינות-
 כוחות — שיכול לתרום המסוק הנגד-טנקי. בזמן שלום תרו-
 מתו חשובה בתור סימן ליכולת הגלומה של כוחותינו המזוי-
 ינים ; בזמן מלחמה תרומתו חשובה בתור אמצעי-הגנה
 נ"ט גמיש וקל-תגובה ; בזמן של פעילות צבאית „תת-
 מלחמתית" תרומתו חשובה בתור כלי-תחבורה ותובלה רב-
 תכליתיות.